

Farklı Koalisyon Senaryolarına Bağlı Olarak Türkiye'nin Üyeliği Sonrası Avrupa Birliği'nde Oylama Gücü Dağılımı¹

Bilim Uzm. Hatice Burcu ESKİCİ

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, ANKARA

Doç. Dr. Özgür YENİAY

Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, ANKARA

ÖZET

Aday ülkelerin Avrupa Birliği üyeliğinin oylama gücü dağılımına etkisi dikkate alındığında genişleme konusu Avrupa Birliği için önemli hale gelmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin oylama gücü dağılımına etkisi; Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi düzeyinde alınan kararlar, Lizbon Antlaşması ile getirilen oylama kuralları ve hiyerarşik kümeleme yöntemleri kullanılarak belirlenen koalisyon yapısı dikkate alınarak incelenmiştir. Analizlerde, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi hiyerarşik kümeleme yöntemi ile belirlenen dört koalisyonlu yapı için incelenmiş ve oylama gücü ölçümlerinde en sık kullanılan güç indekslerinden biri olan Banzhaf güç indeksi kullanılmıştır. Analizler sonucunda, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması durumunda dört koalisyonlu yapıda oylama gücü dağılımı değişmiştir. Önerinin Avrupa Komisyonu ya da Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda dört koalisyonlu yapıda Türkiye'nin üyeliği oylama gücü dağılımını etkilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye, Lizbon Antlaşması, Banzhaf güç indeksi, oylama gücü.

Jel Sınıflaması: C40, D72

Depending On Different Coalition Scenarios Voting Power Distribution In The European Union After Turkey's Membership

ABSTRACT

It is taken into consideration of the influence on voting power distribution of candidate countries' European Union membership enlargement is one of the most important issue the for European Union. In this study, the impact of Turkey's membership on voting power distribution is evaluated for coalition formation determined with hierarchical clustering methods, according to the acts adopted by the Council of the European Union and voting system brought by the Treaty of Lisbon. In the analysis, the effect of Turkey's membership on voting power distribution is evaluated for four coalition formation determined with hierarchical clustering methods and Banzhaf power index, one of the most frequently used voting power measurement, is used for voting power analysis. Based on the results of the analysis, voting power distribution is affected by Turkey's European Union membership for four coalition formation. When the Council does not act on a proposal from the Commission or the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, voting power distribution is not affected by Turkey's membership for four coalition formation.

Key Words: European Union, Turkey, Treaty of Lisbon, Banzhaf power index, voting power.

Jel Classification: C40, D72

¹ Bu çalışma, Hatice Burcu Eskiçi'nin Hacettepe Üniversitesi, İstatistik Bölümü Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

I. Giriş

Avrupa Birliği (AB)'nde, geçmişten günümüze yaşanan genişlemeler ile başlangıçtaki 6 üye ülkeli yapıdan günümüzdeki 27 üye ülkeli yapıya ulaşılmıştır. Genişlemelere bağlı olarak AB karar alma süreçlerinde de geçmişten günümüze farklı oylama sistemleri kullanılmıştır.

Günümüzde, AB Bakanlar Konseyi'nde Nice Antlaşması ile belirlenen oy sayıları ve oy kotası kullanılmaktadır. Fakat, Nice Antlaşması ile belirlenen ağırlıklar nüfus büyüklüğüne orantılı olmaması dolayısıyla nüfusu fazla olan ülkelere nüfusu az olan ülkelere göre daha fazla ağırlık tahsis edilmesi ve aradaki farkın görece nüfusu yansıtmaması, kota değerinin çok yüksek olması ve üye sayısı arttıkça da kota değerinin artması böylece kararların daha zor alınması ya da engellemek için gerekli olan azınlığın daha kolay sağlanması ve belli bir genişleme dikkate alınarak düzenlenmesi ve gelecekteki genişlemeleri dikkate almaması bakımından eleştirilmektedir (Leech ve Aziz, 2007: 3).

Daha sonra 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi'nde karar alma usulüne yeni bir düzenleme getirilmiştir. Çifte çoğunluk olarak adlandırılan bu düzenleme bir nitelikli çoğunluk oylamasıdır. 1 Kasım 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan çifte çoğunluk sistemi, toplam AB nüfusunun en az %65'ini temsil eden en az %55 üye ülke sayısı olarak tanımlanabilmektedir. AB Bakanlar Konseyi'nin Avrupa Komisyonu ya da Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası (ODGP) Yüksek Temsilcisi'nin önerisi üzerine hareket etmediği durumlarda nitelikli çoğunluk toplam AB nüfusunun en az %65'ini temsil eden en az %72 üye ülke sayısı olarak tanımlanabilmektedir. Aynı kapsamda engelleyici azınlık, katılan üye devletlerin nüfusunun %35'inden fazlasını temsil eden asgari Konsey üyelerinden bir fazla kişiyi içermelidir, aksi takdirde nitelikli çoğunluğa ulaşılmış sayılmaktadır (EUR-Lex, 2007:104).

Bu çalışmada, Lizbon Antlaşması ile belirlenen oylama sistemi altında hiyerarşik kümeleme yöntemleri kullanılarak belirlenen dört koalisyonlu yapı için koalisyonların ve Türkiye'nin AB'ye katılması durumunda AB Bakanlar Konseyi'nde koalisyonların oylama gücü dağılımı incelenmiştir. Çalışmada ayrıca geçmişten günümüze AB Bakanlar Konseyi'ndeki oylama sistemi reformları incelenmiş ve ülkelerin kararlar üzerindeki etkisini inceleyebilmek için kullanılan Banzhaf güç indeksi (BGİ) üzerinde durulmuştur. Sonuç bölümünde ise yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmış ve Türkiye'nin AB üyeliğinin koalisyonların oylama gücü dağılımında yarattığı etki özetlenmiştir.

II. AB' de Karar Alma Süreçleri

AB tarihinde, özellikle yaşanan genişlemelerle, AB kurumsal yapısında ve karar alma mekanizmasında düzenlemelere gidilmiş ve imzalanan antlaşmalarla bu düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde, genişleyen AB yapısının karar alma süreçlerinin etkinliği arttırılmaya çalışılmıştır.

Yapılan bu reformlar, AB Bakanlar Konseyi'nde kullanılan oylama sistemleri bakımından incelendiğinde, AET'nin kurulması ile Bakanlar Konseyi yeniden yapılandırılmış ve AB'ye üye ülkelerin ulusal çıkarlarının daha iyi

korunabilmesini sağlamak amacıyla ağırlıklı oy sistemi geliştirilmiştir. Ağırlıklı oy sistemi ile nüfusu fazla olan devletlerin politik çıkarlarını nüfusu az olan devletlere karşı korumak amaçlanmıştır (Kodakcı, 2004: 28). Fransa'nın, Komisyon'un uluslar üstü bürokratik yapısını ve Bakanlar Konseyi'ndeki nitelikli oy çokluğu uygulamasını protesto ederek 1965 yılının son altı ayında Konsey'in toplantılarına katılmaması sonucu ortaya "boş koltuk krizi" çıkmış ve sonrasında varılan Lüksemburg Uzlaşması ile üye ülkelerin ulusal çıkarlarını etkileyen her kararın oy birliği sağlanıncaya kadar ertelenmesi kararına varılmıştır. Böylelikle Konsey kararlarının oybirliği ile alınması eğilimi artmış ve karar alma mekanizması önemli ölçüde yavaşlamıştır (Kodakcı, 2004: 30). 1986 Avrupa Tek Senedi ile AB Bakanlar Konseyi'nin daha etkin çalışabilmesi için nitelikli çoğunluk oylama sistemi getirilmiştir. Tek Avrupa Senedi'nin imzalanmasından kısa bir süre sonra hükümetler arası konferanslar (HAK) sonrasında Maastricht Antlaşması onaylanmıştır. Maastricht Antlaşması ile oybirliği sadece sanayi politikaları gibi bazı hassas konularda korunurken diğer konularda nitelikli çoğunluk oylama sistemine geçilmiştir. Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra yaklaşan AB genişlemesi için gerekli hazırlıkların yapılabilmesi amacıyla toplantılar yapılmış ve 1997 yılında Amsterdam Antlaşması imzalanmıştır. Amsterdam Antlaşması, AB Bakanlar Konseyi karar alma süreçleri bakımından incelendiğinde özellikle nitelikli çoğunluk oylama prosedürünün uygulanma alanının genişletilmesi ile AB Bakanlar Konseyi'nin karar alma sürecindeki etkisi arttırılmıştır. (Kodakcı, 2004: 9). Amsterdam Antlaşması sonrasında Nice Antlaşması ile oylama sistemi tekrar düzenlenmiştir.

Nice Antlaşması ile bir önerinin kabul edilebilmesi için aşağıdaki üç koşulu sağlamalıdır (Leech ve Aziz, 2007: 2).

- Lehte oy veren ülkeler, üye ülkelerin çoğunluğunu sağlamalıdır.
- Lehte oy veren ülkelerin nüfus yüzdesi toplam AB nüfusunun en az %62'sini içermelidir.
- Lehte oy veren ülkelerin ağırlıklı oyları toplamı belirlenen kota değerini aşmalıdır.

Nice Antlaşması'ndan sonra hazırlanan Anayasal Antlaşma Taslağı'nda ise oylama süreçlerinde iki kriter belirlenmiştir: üye ülke sayısı çoğunluğu ve nüfus yüzdesi. Anayasal Antlaşma Taslağı reddedilince Lizbon Antlaşması çalışmaları başlamıştır. Nice Antlaşması sonrasında imzalanan Lizbon Antlaşması ile AB Bakanlar Konseyi'nde karar alma usulüne yeni bir düzenleme getirilmiştir. Çifte çoğunluk olarak adlandırılan düzenleme bir nitelikli çoğunluk oylamasıdır. 1 Kasım 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan çifte çoğunluk sistemine göre toplam AB nüfusunun en az %65' ini temsil eden en az %55, en az 15 üye ülke, üye ülke sayısı olarak tanımlanabilmektedir. AB Bakanlar Konseyi'nin Avrupa Komisyonu ya da Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası (ODGP) Yüksek Temsilcisi'nin önerisi üzerine hareket etmediği durumlarda nitelikli çoğunluk toplam AB nüfusunun en az %65' ini temsil eden en az %72 üye ülke sayısı olarak tanımlanabilmektedir (EUR-Lex, 2007:104).

III. Oylama Gücü İndeksi – Banzhaf Güç İndeksi

Oylama gücü analizi ile; bireylerin bir karar üzerinde birbirlerine göre nispi güçlerini hesaplamak, oylama sistemini adil olup olmaması açısından değerlendirmek ve ortalama oy gücünü maksimize etmek, istenen oylama gücü dağılımına ulaşabilmek için ağırlıkları belirlemek ve üyelerin karar alma sürecinde etkili olabilmek için oluşturdukları koalisyonların yararlarını anlayabilmek amaçlanmaktadır (Gelman vd., 2002, 42: 420-421).

Bir ağırlıklı oylama sisteminde, oylama teorisinin standart terimlerinden olan koalisyon, herhangi bir oyuncular kümesinin oylamada bir durumu oylarken güçlerini birleştirdikleri yapıyı ifade etmektedir. Oyuncular, seçmenler olup N oyunculu bir oyunda P_1, P_2, \dots, P_N ile gösterilir. Her bir oyuncunun sahip olduğu oy sayısı ise oyuncunun ağırlığı olarak adlandırılır. N oyunculu bir oyunda her bir oyuncuya ait ağırlıklar ise w_1, w_2, \dots, w_N ile ifade edilebilir. Bir önerinin kabul edilebilmesi için kota değeri olarak ifade edilen minimum oy sayısına ihtiyaç vardır. Kota değeri ise q ile ifade edilmektedir. Kota değeri, toplam oy sayısının yarısından az, toplam oy sayısından çok olamamaktadır ve aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

$$(w_1 + w_2 + \dots + w_N)/2 < q \leq w_1 + w_2 + \dots + w_N \quad (1)$$

Ağırlıklı oylama sistemi [$q; w_1, w_2, \dots, w_N$] ile ifade edilebilir.

Bir koalisyon tarafından kontrol edilen toplam oy sayısı koalisyonun ağırlığı olarak adlandırılır. Bazı koalisyonlar kazanmak için yeterli oya sahipken bazıları yeterli oya sahip değildir. Yeterli oya sahip olan koalisyon kazanan koalisyon olarak adlandırılırken yeterli oya sahip olmayan koalisyon kaybeden koalisyon olarak adlandırılır. Bir oyuncu koalisyondan ayrıldığında o koalisyon kazanan koalisyon durumundan kaybeden koalisyon durumuna dönüyorsa bu oyuncu ilgili koalisyon için kritik oyuncudur. Oylama gücü analizini yapabilmek için öncelikle ortaya çıkabilecek tüm koalisyonlar analiz edilir, her bir seçmenin belli kriterler göz önüne alınarak çeşitli algoritmalarla ağırlığı bulunur. Daha sonra güç indeksinin hesaplanabilmesi için kararın geçerli olabilmesini sağlayacak lehte verilmesi gerekli minimum oy sayısı olan kota değeri belirlenir ve kota değerine göre kazanan koalisyonlar bulunur. Son olarak, güç indeksleri yardımıyla her bir oyuncuya ait oylama gücü değerleri belirlenir (Tannenbaum, 2004: 52-55).

Seçmenlere belli kriterler gözetilerek tahsis edilen oylar yani oy ağırlıkları ile oylama gücü kavramları birbirinden farklıdır. Yani bir oyuncunun oylama gücü, oy ağırlığına orantılı bir kavram değildir. Oylama gücü kavramının arkasındaki önemli fikir, seçmenin belli kriterlere göre hesaplanan oy ağırlığının iyi bir güç ölçüsü olmamasıdır. Bir oyuncunun oylama ağırlığı olması o oyuncunun oylamada gücünün olduğunu göstermez. Oyuncunun oyu, oylamanın sonucu değiştiriyorsa o oyuncunun gücü vardır diyebiliriz.

Genelde, bir üyenin oylama gücü o üyenin oylama ağırlığına orantılı değildir. Bir örnekle açıklamakla gerekirse, iki oyunculu bir oylama düşünelim. Bir oyuncunun oyu 51 diğeri oyu ise 49 olsun. Basit çoğunluk oylaması ile oylama yapıldığında ilk oyuncunun oyuna göre oylamanın sonucu belirlenir.

Dolayısıyla ilk oyuncu oyunun sonucunu belirlemede etkili iken diğer oyuncunun 49 oyu olsa da oyunun sonucu üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Yani, oylamada etkili değildir, oylama gücü sıfırdır (Kirsch vd., 2004). Bu aşamada da devreye oylama gücü analizi girmektedir.

Güç indeksleri hesaplanırken sıklıkla BGİ ya da Shapley-Shubik güç indeksi kullanılmaktadır. Oyuncuların koalisyonlara giriş ve koalisyonlardan ayrılış sıraları önemli ise Shapley-Shubik güç indeksi, değilse BGİ kullanılabilir.

Sıklıkla kullanılan BGİ, kritik oyuncu kuralına dayanmaktadır. N oyunculu bir ağırlıklı oylama sisteminde BGİ hesaplanırken tüm kazanan koalisyonlar ve her bir kazanan koalisyondaki kritik oyuncular belirlenir. Daha sonra tüm oyuncuların kritik olduğu durumların sayısı belirlenir. P_i , i. oyuncu olmak üzere P_i ' nin kritik olduğu durumların sayısı belirlenir. P_i ' nin kritik oyuncu olduğu durumların sayısını tüm oyuncuların kritik olduğu durumların sayısına bölümü ile o oyuncunun BGİ bulunur. Bu işlemler her P_i oyuncusu için yapılırsa BGİ dağılımı bulunur (Tannenbaum, 2004: 56).

IV. Koalisyon Yapıları ve Koalisyonların Güç İndeksleri

A. Koalisyon Yapısının Belirlenmesi

Ülkeler, oylamalarda birbirlerinden bağımsız hareket edebildikleri gibi karar alma aşamasında önerileri oylarken birlikte hareket edip aynı yönde oy kullanabilmekte diğer bir deyişle koalisyon oluşturabilmektedirler. Ülkelerin oylamalarda birlikte hareket etme durumları oylama örüntüsü (voting pattern) olarak adlandırılmaktadır. Ülkelerin oylama örüntülerini belirleme konusunda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde Kaeding ve Selck (2005), AB Bakanlar Konseyi'nde karar alma aşamasında koalisyonları incelemiştir. Plechanovová (2010), AB Bakanlar Konseyi karar alma süreçlerinde oylama örüntülerini farklı yönleri ve dönemleri ele alarak incelemiştir. Sindlerova (2010), 27 üye ülkeyi coğrafi konumlarına göre gruplandırmış ve her bir grubun oylamalarda koalisyon oluşturarak birlikte hareket ettiklerini varsayarak BGİ ile koalisyonların oylama gücü dağılımlarını incelemiştir. Ayrıca aday ülkeler olan Türkiye, Hırvatistan, Makedonya ve İzlanda'nın AB'ye katılması durumunda üye ve aday ülkelerin BGİ ile oylama gücü dağılımını da incelemiştir.

AB Bakanlar Konseyi'nde oylama gücü dağılımı üzerine ülkelerin bağımsız hareket etmesi ya da koalisyon oluşturmaları durumu için çalışmalar mevcuttur. Bilbao vd. (2002), Nice Antlaşması ile belirlenen oylama kurallarını ve oy sayılarını kullanarak 27 AB ülkesine ilişkin oylama güçlerini BGİ ve Shapley-Shubik güç indeksi ile hesaplamıştır. Her bir ülke, bir oyuncu olarak ele alınmıştır. Barr ve Passarelli (2009), ülkeleri oyuncular olarak düşünmüş ve Shapley-Shubik indeksi ile mevcut durum için oylamalarda gücü kimin elinde tuttuğunu ve gelecekteki oylama tasarısı ile gücün kimin elinde olabileceğini incelemiştir.

Plechanovová (2008), AB Bakanlar Konseyi'nde beşinci genişlemenin ardından oylama davranışlarını ve Lizbon Antlaşması ile belirlenen yeni oylama sisteminin muhtemel sonuçlarını incelemiştir. Baldwin ve Widgrén (2005), Nice

Antlaşması oylama kuralları altında Türkiye'nin AB üyeliğini ve karar alma sürecinin etkililiği ile AB Bakanlar Konseyi'nde güç dağılımını incelemiştir.

Bu çalışmada ise Türkiye'nin AB üyeliğinin oylama gücü dengesinde yaratacağı değişiklik Lizbon Antlaşması ile belirlenen oylama kuralları altında hiyerarşik kümeleme yöntemi ile oluşturulan koalisyonlar dikkate alınarak incelenmiştir. Koalisyonlar, Fantini ve Staal (2011) tarafından yapılan çalışmadaki korelasyon değerlerinin benzerlik matrisi olarak değerlendirilip benzerlik matrisinden uzaklık matrisine geçilmesi ve uzaklık matrisinin hiyerarşik kümeleme yönteminde kullanılması ile belirlenmiştir. Ülkeler, önerilerde kullandıkları oylar dikkate alınarak hiyerarşik kümeleme yöntemi ile kümelendirilmiştir. Hiyerarşik kümeleme analizinde R Project 2.13.0 programının hclust paketinden yararlanılmıştır (Eskici, 2011: 64).

Fantini ve Staal (2011), AB Bakanlar Konseyi'nde Şubat 2003 ile Kasım 2009 yılları arasında oylanan tüm önerileri ve bu önerilere ilişkin tüm oyları resmi internet sitelerindeki dokümanları inceleyerek analize hazır veri kümesi diğer bir deyişle yapısal veri biçimine getirmiştir. Ülkelerin önerilere ilişkin oyları aşağıdaki gibi azalan sırada sıralamıştır: (i) açıklama yaparak olumsuz yönde oy; (ii) açıklama yapmadan olumsuz yönde oy; (iii) açıklama yaparak çekimser kalmak; (iv) açıklama yapmadan çekimser kalmak; (v) açıklama yaparak olumlu yönde oy; (vi) açıklama yapmadan olumlu yönde oy. Komisyon önerisi üzerinde anlaşmazlık sıralı veri olduğu için iki ülke arasındaki ilişkiyi belirlemede Spearman rank korelasyon katsayısını kullanmıştır. 321' i oy birliği dışındaki oylamalar olmak üzere 1081 oylama değerlendirilmiştir.

Tablo 1' de 27 üye ülke için Spearman rank korelasyon değerleri verilmiştir. Ülke adları yerine kullanılan kısaltmalar sırasıyla; Avusturya, Belçika, Bulgaristan, GKRY, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Macaristan, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç ve İngiltere' yi ifade etmektedir.

Tablo 1. AB-27 için Spearman rank korelasyon değerleri (Fantini ve Staal, 2011)

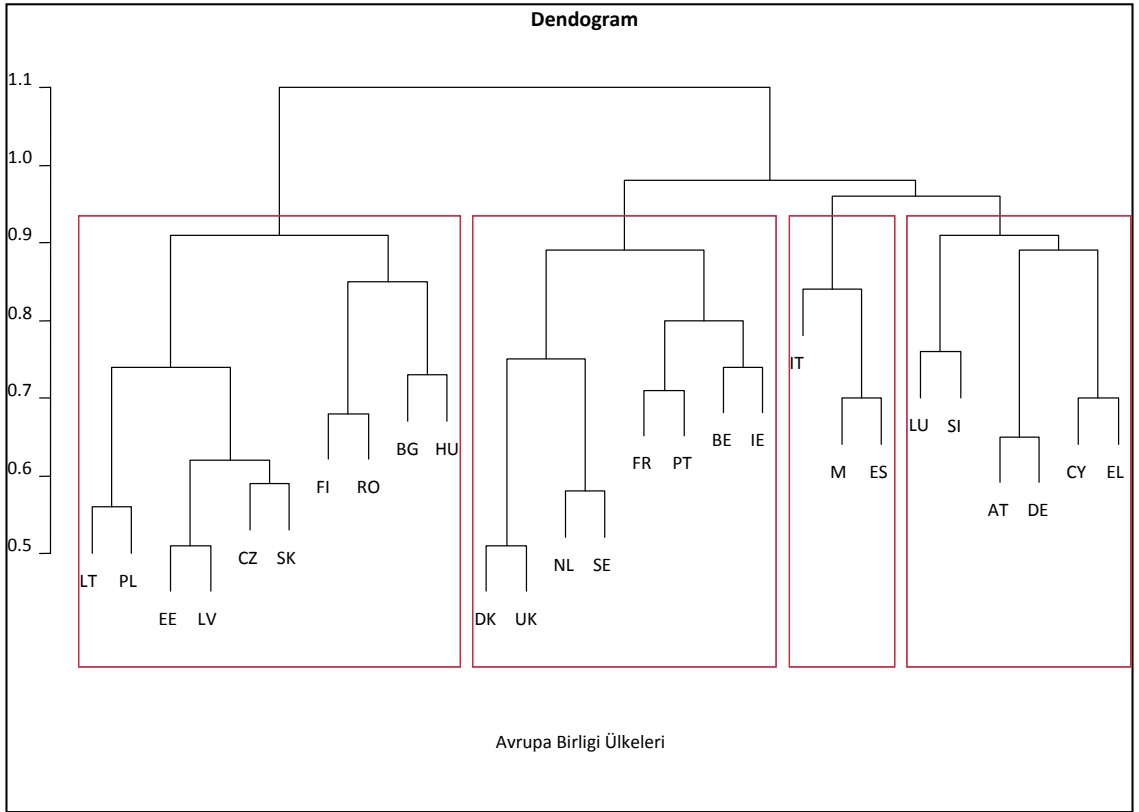
	AT	BE	BG	CY	CZ	DK	EE	FI	FR	DE	EL	HU	IE	IT	LV	LT	LU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SI	ES	SE	UK	
AT	1	0,06	0,09	0,16	0,13	0,1	0,14	0,15	0,1	0,35	0,11	0,1	0,13	0,14	0,1	0,13	0,2	0,17	0,18	0,13	0,26	0,08	0,18	0,15	0,09	0,18	0,17	
BE		1	0,14	0,15	0,1	0,25	0,21	0,15	0,24	0,2	0,21	0,25	0,26	0,11	0,12	0,19	0,25	0,15	0,27	0,11	0,2	0,12	0,15	0,23	0,23	0,21	0,11	
BG			1	0,16	0,24	0,18	0,27	0,17	0,05	0,08	0,1	0,27	0,13	0,21	0,21	0,28	0,18	0,18	0,04	0,11	0,28	0,21	0,23	0,25	0,17	0,16	0,06	
CY				1	0,13	0,11	0,14	0,14	0,1	0,14	0,3	0,16	0,17	0,04	0,19	0,16	0,21	0,25	0,11	0,11	0,09	-0,1	0,14	0,16	0,16	0,08	0,09	
CZ					1	0,22	0,4	0,36	0,14	0,12	0,15	0,14	0,11	0,06	0,42	0,39	0,23	0,13	0,17	0,29	0,22	0,14	0,41	0,2	0,05	0,23	0,1	
DK						1	0,3	0,28	0,19	0,23	0,23	0,15	0,22	0,14	0,26	0,27	0,12	0,1	0,37	0,19	0,24	0,27	0,16	0,16	0,13	0,25	0,49	
EE							1	0,38	0,19	0,2	0,28	0,2	0,16	0,13	0,49	0,41	0,15	0,11	0,27	0,31	0,3	0,32	0,39	0,27	0,15	0,28	0,17	
FI								1	0,13	0,16	0,21	0,2	0,12	0,1	0,31	0,39	0,16	0,11	0,19	0,28	0,21	0,32	0,27	0,28	0,12	0,28	0,06	
FR									1	0,27	0,18	0,11	0,2	0,04	0,19	0,16	0,11	0,15	0,28	0,11	0,29	0,11	0	0,02	0,27	0,26	0,11	
DE										1	0,21	0,08	0,22	0,13	0,19	0,23	0,19	0,15	0,31	0,21	0,17	0,01	0,11	0,09	0,17	0,28	0,14	
EL											1	0,2	0,19	0,1	0,18	0,22	0,19	0,13	0,23	0,18	0,26	-0,01	0,05	0,09	0,14	0,24	0,12	
HU												1	0,1	0,08	0,13	0,26	0,13	0,13	0,06	0,25	0,14	0,15	0,2	0,18	0,11	0,13	0,06	
IE													1	0,15	0,14	0,14	0,14	0,15	0,3	0,09	0,22	0,26	0,12	0,2	0,27	0,2	0,36	
IT														1	0,08	0,15	0,12	0,22	0,16	0,03	0,24	0,18	0,24	0,22	0,16	0,1	0,13	
LV															1	0,44	0,17	0,12	0,23	0,27	0,21	0,33	0,38	0,18	0,18	0,16	0,12	
LT																1	0,14	0,15	0,24	0,44	0,27	0,42	0,39	0,14	0,16	0,28	0,11	
LU																	1	0,16	0,15	0,09	0,17	-0,01	0,21	0,24	0,14	0,16	0,13	
MT																		1	0,16	0,13	0,27	0,16	0,22	0,07	0,3	0,08	0,13	
NL																			1	0,2	0,22	0,14	0,1	0,09	0,24	0,42	0,28	
PL																				1	0,09	0,09	0,28	0,18	0,06	0,19	0,09	
PT																					1	0,11	0,15	0,15	0,26	0,25	0,12	
RO																						1	0,35	0,23	0,21	0,05	0,05	
SK																							1	0,22	0,15	0,05	0,11	
SI																								1	0,06	0,1	0,12	
ES																									1	0,21	0,25	
SE																										1	0,36	
UK																												1

İlk olarak Spearman rank korelasyon matrisi kullanılarak Eşitlik 2 ile uzaklık matrisine geçilmiştir. d , uzaklık değerlerini; r ise Spearman rank korelasyon değerlerini ifade etmektedir. Daha sonra hiyerarşik kümeleme yönteminde tam bağlantı tekniği ile dendograma ulaşılmıştır (Şekil 1).

$$d = 1 - r \quad (2)$$

Çalışmanın bundan sonraki aşamasında dendogram yardımıyla 27 üye ülkenin dört koalisyon oluşturdukları varsayılp koalisyonların oylama güçleri ile Türkiye'nin AB üyeliğinin koalisyonların oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi incelenmiştir. BGİ hesaplanırken math-it (<http://www.math-it.org>) internet sitesindeki yazılımdan yararlanılmıştır.

Öncelikle R Project 2.13.0 programı kullanılarak Şekil 1'deki dört koalisyonlu yapı belirlenmiştir. İlk koalisyonda 10, ikinci koalisyonda 8, üçüncü koalisyonda 3 ve dördüncü koalisyonda 6 ülke bulunmaktadır (Eskici, 2011: 67).



Şekil 1. Dört koalisyonlu AB yapısı

Yapılan oylama gücü analizlerinde, üye ülkelerin BGİ değerleri Lizbon Antlaşması'nda belirlenen her iki durum için incelenmiştir: Birinci durum için hesaplanan BGİ değeri $BGİ^1$ ile ikinci durum için hesaplanan BGİ değeri $BGİ^2$ ile ifade edilmiştir.

- AB Bakanlar Konseyi'nde bir karar alınabilmesi için toplam AB nüfusunun en az %65'ini temsil eden en az %55 üye ülke sayısı.
- Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmediği durumlarda bir karar alınabilmesi için toplam AB nüfusunun en az %65'ini temsil eden en az %72 üye ülke sayısı.

B. Koalisyonların Oylama Gücü Dağılımı

Çalışmanın bu bölümünde, dört koalisyonlu yapıda koalisyonların oylama güçleri ülkelerin 2010 yılı nüfus bilgileri kullanılarak incelenmiştir (Eskici, 2011:75-91). Üye ülkelerin 2010 yılı nüfusları Eurostat resmi internet sitesinden alınmıştır.

AB ülkeleri için hiyerarşik kümeleme yöntemi ile belirlenen ve koalisyon olarak adlandırılan kümeler ve bu kümelerdeki yer alan ülkeler aşağıdaki gibidir:

- Koalisyon: Litvanya, Polonya, Estonya, Letonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Finlandiya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan.

- Koalisyon: Danimarka, İngiltere, Hollanda, İsveç, Fransa, Portekiz, Belçika, İrlanda.
- Koalisyon: İtalya, Malta, İspanya.
- Koalisyon: Lüksemburg, Slovenya, Avusturya, Almanya, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan.

Aşağıda dört koalisyon için çifte çoğunluk oylama sistemi dikkate alındığında BGI^1 için koalisyonların oy sayıları, nüfus yüzdeleri ve her iki kural için kota değerleri verilmiştir.

v_1 , ülkelerin oylamalarda bağımsız hareket ettiği durumda en az %55 üye ülke sayısı kotasını ve ülke ağırlıklarını; v_2 , en az %65 toplam AB nüfus kotasını ve ülkelerin nüfus yüzdelerini ifade etmektedir.

$$v_1 = \{15; 10, 8, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 21,03; 36,74; 21,30; 20,92\}$$

BGI^2 durumunda ise dört koalisyon için koalisyonların oy sayıları ve nüfus yüzdeleri aşağıdaki gibidir.

v_3 , ülkelerin oylamalarda bağımsız hareket ettiği durumda en az %72 üye ülke sayısı kotası ve ülke ağırlıklarını; v_2 , en az %65 toplam AB nüfus kotasını ve ülkelerin nüfus yüzdelerini ifade etmektedir.

$$v_3 = \{20; 10, 8, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 21,03; 36,74; 21,30; 20,92\}$$

Tablo 2 incelendiğinde, AB Bakanlar Konseyi'nde alınacak kararlarda en etkili koalisyon ikinci koalisyon olup diğer koalisyonlar aynı etki düzeyine sahiptirler. Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda oylamada birinci ve ikinci koalisyonlar ile üçüncü ve dördüncü koalisyonların oylama güçleri eşittir.

Tablo 2. Dört koalisyona ilişkin güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGI^1	BGI^2
Koalisyon 1	105408254	21,03	0,2	0,375
Koalisyon 2	184133864	36,74	0,4	0,375
Koalisyon 3	106743716	21,30	0,2	0,125
Koalisyon 4	104834854	20,92	0,2	0,125
Toplam	501120688	99,99	1	1

Bu çalışmada, Türkiye'nin belirlenen bu koalisyonlar ile aynı yönde oy kullanması durumunda oylama gücü dağılımında yaratacağı etki incelenmiştir. Türkiye'nin herhangi bir oylamada koalisyonlardan bağımsız oy kullanması, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü koalisyondaki ülkeler ile herhangi bir öneride aynı yönde oy kullanması durumunda oylama gücü dağılımı incelenmiştir.

C. Senaryo 1: Türkiye'nin dört koalisyonlu yapıda bağımsız davranışı

Daha önce de belirtildiği gibi, ülkeler oylamalarda aynı yönde oy kullanabilecekleri gibi birbirlerinden bağımsız da hareket edebilmektedirler. İlk olarak, Türkiye'nin oylamada koalisyonlardan bağımsız hareket etmesi durumunda oylama gücü dağılımı incelenmiştir. Yani, oylamada diğer koalisyonlardan bağımsız hareket ederek oy kullanmaktadır.

Lizbon Antlaşması ile belirlenen oylama kuralları olan BGI¹ ve BGI² durumları için oylama kuralları v_1, v_2 ve v_3 aşağıdaki gibidir.

$$v_1 = \{16; 10, 8, 3, 6, 1\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 18,61; 18,27; 12,65\}$$

$$v_3 = \{21; 10, 8, 3, 6, 1\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 18,61; 18,27; 12,65\}$$

Tablo 3' de koalisyonların ve Türkiye'nin toplam nüfusu, nüfus yüzdeleri ve güç indeksleri verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, AB Bakanlar Konseyi'nde alınacak kararlarda en etkili koalisyon ikinci koalisyondur. Türkiye'nin oylama gücü indeksi ise %4' dür. Türkiye'nin oylamalarda alınacak kararlar üzerinde en az etkili olan ülke olması, oylama sisteminde belirlenen ülke sayısı ve ülke nüfusu kriterlerinden kaynaklanmaktadır. Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda Türkiye'nin alınacak kararlar üzerinde hiçbir etkisi yoktur.

Tablo 3. Türkiye'nin dört koalisyonun bağımsız hareket etmesi durumunda güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGI ¹	BGI ²
Koalisyon 1	105408254	18,37	0,22	0,375
Koalisyon 2	184133864	32,10	0,30	0,375
Koalisyon 3	106743716	18,61	0,22	0,125
Koalisyon 4	104834854	18,27	0,22	0,125
Türkiye	72561312	12,65	0,04	0
Toplam	573682000	65	1	1

D. Senaryo 2: Türkiye'nin ilk koalisyonda yer alması

Türkiye'nin oylamalarda ilk koalisyon ile aynı yönde oy kullanması durumunda koalisyonların oylama gücü dağılımı incelenmiştir.

BGI¹ hesaplamalarında kullanılan v_1 ve v_2 , BGI² hesaplamalarında kullanılan v_3 ve v_2 aşağıdaki gibidir.

$$v_1 = \{16; 11, 8, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 31,02; 32,10; 18,61; 18,27\}$$

$$v_3 = \{21; 11, 8, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 31,02; 32,10; 18,61; 18,27\}$$

Tablo 4'de koalisyonların toplam nüfusları, toplam AB nüfusundaki nüfus yüzdeleri ve güç indeksleri verilmiştir. Koalisyonların oylama gücü dağılımı incelendiğinde, Türkiye ilk koalisyon ile aynı yönde oy kullandığında başlangıçta en yüksek oylama gücüne sahip olan ikinci koalisyon güç kaybı yaşamış, diğer koalisyonlar ise güç kazanmıştır. Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda Türkiye'nin ilk koalisyon ile birlikte hareket etmesi koalisyonların güç dağılımını değiştirmemiştir.

Tablo 4. Türkiye'nin ilk koalisyon ile birlikte hareket etmesi durumunda güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGİ ¹	BGİ ²
Koalisyon 1 + Türkiye	177969566	31,02	0,25	0,375
Koalisyon 2	184133864	32,10	0,25	0,375
Koalisyon 3	106743716	18,61	0,25	0,125
Koalisyon 4	104834854	18,27	0,25	0,125
Toplam	573682000	100	1	1

E. Senaryo 3: Türkiye'nin ikinci koalisyonda yer alması

Bu bölümde, Türkiye'nin ikinci koalisyondaki ülkelerle birlikte aynı yönde oy kullanması durumunda oylama gücü dağılımı incelenmiştir.

BGİ¹ ve BGİ² hesaplamaları aşağıdaki oy sayıları, kota değerleri ve nüfus yüzdeleri dikkate alınarak hesaplanmıştır.

$$v_1 = \{16; 10, 9, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 44,75; 18,61; 18,27\}$$

$$v_3 = \{21; 10, 9, 3, 6\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 44,75; 18,61; 18,27\}$$

Tablo 5' de koalisyonların toplam nüfusu, toplam AB nüfusu içindeki nüfus yüzdeleri ve güç indeksleri verilmiştir. Türkiye'nin ikinci koalisyonda yer alması her iki durum içinde dört koalisyonlu yapıda koalisyonların oylama gücü dağılımını değiştirmemiştir.

Tablo 5. Türkiye'nin ikinci koalisyon ile birlikte hareket etmesi durumunda güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGİ ¹	BGİ ²
Koalisyon 1	105408254	18,37	0,20	0,375
Koalisyon 2 + Türkiye	256695176	44,75	0,40	0,375
Koalisyon 3	106743716	18,61	0,20	0,125
Koalisyon 4	104834854	18,27	0,20	0,125
Toplam	573682000	65	1	1

F. Senaryo 4: Türkiye'nin üçüncü koalisyonda yer alması

BGİ¹ ve BGİ² hesaplamalarında aşağıdaki toplam AB nüfusu içindeki nüfus yüzdeleri, oy sayıları ile kota değerleri kullanılarak Türkiye'nin üçüncü koalisyondaki ülkelerle birlikte aynı yönde oy kullanması durumu incelendiğinde Tablo 6'daki sonuçlar elde edilmiştir.

$$v_1 = \{16; 10, 8, 4, 6\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 31,26; 18,27\}$$

$$v_3 = \{21; 10, 8, 4, 6\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 31,26; 18,27\}$$

Türkiye'nin üçüncü koalisyonda yer alması durumunda ikinci koalisyon güç kaybederken diğer koalisyonlar güç kazanmıştır ve tüm koalisyonlar kararlarda eşit etki düzeyine sahiptir. Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda Türkiye'nin üçüncü koalisyonda yer alması koalisyonların oylama gücü dağılımını değiştirmemiştir.

Tablo 6. Türkiye'nin üçüncü koalisyon ile birlikte hareket etmesi durumunda güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGI ¹	BGI ²
Koalisyon 1	105408254	18,37	0,25	0,375
Koalisyon 2	184133864	32,10	0,25	0,375
Koalisyon 3 + Türkiye	179305028	31,26	0,25	0,125
Koalisyon 4	104834854	18,27	0,25	0,125
Toplam	573682000	100	1	1

G. Senaryo 5: Türkiye'nin dördüncü koalisyonda yer alması

Bu bölümde, Türkiye dördüncü koalisyondaki ülkelerle aynı yönde oy kullandığında koalisyonların oylama gücü dağılımı incelenmiştir. BGI¹ ve BGI² hesaplamalarında aşağıdaki nüfus yüzdeleri ve oy sayıları ile kota değerleri kullanılmıştır.

$$v_1 = \{16; 10, 8, 3, 7\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 18,61; 30,92\}$$

$$v_3 = \{21; 10, 8, 3, 7\} \wedge v_2 = \{65; 18,37; 32,10; 18,61; 30,92\}$$

Tablo 7 incelendiğinde, Türkiye'nin dördüncü koalisyonda yer alması durumunda ikinci koalisyon güç kaybederken diğer koalisyonlar güç kazanmıştır. Önerinin, Avrupa Komisyonu ya da ODGP Yüksek Temsilcisi'nden gelmemesi durumunda Türkiye'nin dördüncü koalisyonda yer alması koalisyonların oylama gücü dağılımı yönünden hiçbir etki yaratmamıştır.

Tablo 7. Türkiye'nin dördüncü koalisyon ile birlikte hareket etmesi durumunda güç indeksleri

Koalisyon	Nüfus	Nüfus (%)	BGI ¹	BGI ²
Koalisyon 1	105408254	18,37	0,25	0,375
Koalisyon 2	184133864	32,10	0,25	0,375
Koalisyon 3	106743716	18,61	0,25	0,125
Koalisyon 4 + Türkiye	177396166	30,92	0,25	0,125
Toplam	573682000	65	1	1

H. Türkiye'nin üyeliğinin oylama gücü dağılımına etkisi

Bu bölümde, Türkiye'nin koalisyonlardan bağımsız oylamaya katılması, diğer bir deyişle koalisyonlar ile aynı yönde oy kullanmaması ve koalisyonlarla birlikte oylamaya katılması durumunun oylama gücü dağılımında yarattığı etki incelenmiştir.

Tablo 8' de Türkiye'nin koalisyonlardan bağımsız hareket etmesi durumunda Türkiye'nin üyeliğinin oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi verilmiştir. Değişim (%), Türkiye'nin AB' ye katılması durumunda koalisyonlarda yarattığı oylama gücü değişimini göstermektedir. Türkiye'nin oylamada bağımsız hareket etmesi birinci, üçüncü, dördüncü koalisyonların lehine olurken ikinci koalisyonun aleyhine olmuş ve güç indeksinde %23,93' lük bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 8. Türkiye'nin koalisyonlardan bağımsız hareket etmesi durumunda güç dağılımına etkisi

Koalisyon	BGI ¹ (%)	BGI ¹ (%)	Değişim(%)
Koalisyon 1	20	21,74	8,70
Koalisyon 2	40	30,43	-23,93
Koalisyon 3	20	21,74	8,70
Koalisyon 4	20	21,74	8,70

Tablo 9' da, Türkiye'nin ilk koalisyonda yer alması durumunda Türkiye'nin üyeliğinin oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi verilmiştir. Türkiye'nin ilk koalisyon ile birlikte hareket etmesi durumunda ikinci koalisyonun oylama gücü indeksinde %37,5'lik düşüş yaşanmıştır. Diğer koalisyonlar ise Türkiye'nin ilk koalisyon ile birlikte hareket etmesinden olumlu yönde etkilenmiştir. Birinci, üçüncü ve dördüncü koalisyonların oylamadaki etki düzeyleri %25 artmıştır.

Tablo 9. Türkiye'nin ilk koalisyon ile hareket etmesi durumunda güç dağılımına etkisi

Koalisyon	BGI ¹ (%)	BGI ¹ (%)	BGI ¹ Değişim(%)
Koalisyon 1	20	25	25
Koalisyon 2	40	25	-37,5
Koalisyon 3	20	25	25
Koalisyon 4	20	25	25

Türkiye oylamalarda ikinci koalisyondaki ülkeler ile birlikte hareket ettiğinde güç dağılımında hiçbir değişim yaşanmamıştır.

Tablo 10' da Türkiye'nin üçüncü koalisyonda yer alması durumunda Türkiye'nin üyeliğinin oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi verilmiştir. Bu durumda, ikinci koalisyonda güç kaybı yaşanırken diğer koalisyonların oylamadaki etki düzeyleri artmıştır.

Tablo 10. Türkiye'nin üçüncü koalisyon ile hareket etmesi durumunda güç dağılımına etkisi

Koalisyon	BGI ¹ (%)	BGI ¹ (%)	BGI ¹ Değişim(%)
Koalisyon 1	20	25	25
Koalisyon 2	40	25	-37,5
Koalisyon 3	20	25	25
Koalisyon 4	20	25	25

Tablo 11' de Türkiye'nin dördüncü koalisyonda yer alması durumunda Türkiye'nin üyeliğinin oylama gücü dağılımı üzerindeki etkisi verilmiştir. Türkiye'nin dördüncü koalisyondaki üye ülkelerle birlikte oylamada aynı yönde oy kullanması durumunda ikinci koalisyon güç kaybetmiş, diğer koalisyonlar ise

güç kazanmıştır. Diğer bir deyişle, oylamanın sonucu üzerindeki etki düzeyleri artmıştır.

Tablo 11. Türkiye'nin dördüncü koalisyon ile hareket etmesi durumunda güç dağılımına etkisi

Koalisyon	BGI ¹ (%)	BGI ¹ (%)	BGI ¹ Değişim(%)
Koalisyon 1	20	25	25
Koalisyon 2	40	25	-37,5
Koalisyon 3	20	25	25
Koalisyon 4	20	25	25

V. Sonuç

Bu çalışmada, Lizbon Antlaşması ile getirilen çifte çoğunluk oylama sistemi kuralları altında hiyerarşik kümeleme yöntemleri kullanılarak belirlenen koalisyon yapısında dört koalisyonun ve Türkiye'nin AB'ye katılımı durumu koalisyonların oylama gücü dağılımı incelenmiş ve Türkiye'nin dört koalisyonlu yapı için oylama gücü dağılımında yaratacağı etki belirlenmeye çalışılmıştır. AB'ye üye ülkelerin AB Bakanlar Konseyi'nde alınan kararlar üzerindeki etkisini inceleyebilmek ve Türkiye'nin AB'ye üye olması durumunda Türkiye ve üye ülkelerin oylama güçlerini hesaplayabilmek için oylama gücü indekslerinden BGI kullanılmıştır.

Türkiye'nin AB'ye katılımı, AB Bakanlar Konseyi düzeyinde alınan kararlar ve koalisyon yapısı dikkate alınarak incelenmiştir. Koalisyon yapısı, AB Bakanlar Konseyi'nde üye ülkelerin verdikleri oylar dikkate alınarak hiyerarşik kümeleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Dört koalisyonlu yapı için oylama gücü dağılımı incelendiğinde, Türkiye koalisyonlardan bağımsız hareket ettiğinde ikinci koalisyonun oylama gücünde %23,93' lük bir düşüş yaşanmıştır. Diğer koalisyonların oylama gücü ise %8,70 artmıştır. Türkiye ilk koalisyon, ikinci koalisyon ya da üçüncü koalisyon ile birlikte hareket ettiğinde ikinci koalisyonun oylama gücü %37,5 düşmüştür. Diğer koalisyonların oylama gücü ise %25 oranında artmış ve bu durum koalisyonların lehine olmuştur.

KAYNAKÇA

- BALDWIN, Richard, WIDGREN, Mika (2005), "The Impact of Turkey's Membership on EU Voting", *Centre for European Policy Studies*, No.62, 1-11.
- BARR, Jason, PASSARELLI, Francesco (2009), "Who has the power in the EU?", *Mathemtaical Social Sciences*, 57, 339-366.
- BILBAO, J.M., FERNANDEZ, J.R., JIMENEZ, N. ve LOPEZ, J.J. (2002), "Voting power in the European Union enlargement", *European Journal of Operational Research*, 143, 181-196.
- ESKİCİ, Hatice B. (2011), "Türkiye'nin AB Üyeliğinin Oylama Gücü Dağılımına Etkisi", Hacettepe Üniversitesi İstatistik Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- EUR-Lex (2007), "Official Journal of the European Union", <http://eurlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>, (25/07/2012)
- FANTINI, Marco, STAAL, Klaas (2011), "On the Coherence of Council Votes", http://www.sgvs.ch/congress11/upload/p_146-807355.pdf (25/07/2012).

- GELMAN, Andrew, KATZ, Jonathan N. ve TUERLINCKX, Francis (2002), “The Mathematics and Statistics of Voting Power”, *Statistical Science*, 17 (4), 420-435.
- KAEDING, Michael, SELCK, Tosrten J. (2005), “Mapping Out Political Europe: Coalition Patterns in EU Decision-Making”, *International Political Science Review*, 26, 3, 271-290.
- KIRSCH, Werner, MACHOVER, Moshé, SLOMCZYNSKI, Wojciech, ve ŻYCZKOWSKI, Karol (Preprint 2004). Voting in the EU Council – A Scientific Approach, <http://www.esi2.us.es/~mbilbao/pdf/voting.pdf> (06.11.2012).
- KODAKCI, Devrim (2004), “Genişleme, Avrupa Birliğinde Demokrasi Eksikliği ve Çözüm Önerileri”, Uzmanlık Tezi, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Ulusal Program Dairesi, Ankara, http://www.abgs.gov.tr/files/Uzmanl%C4%B1k%20Tezleri/devrim_kodakci.pdf (05.11.2012).
- Math-it, <http://math-it.org/Mathematik/MathPol/BanzhafJApplet.html> (10/02/2011).
- PLECHANOVOVA, Běla (2010), “The EU Council enlarged: North–South–East or core–periphery?”, *European Union Politics*, 12(1), 87-106.
- SINDLEROVA, Ing. Kristína (2010), “Political Economy of the EU’s decision-making process: the impact of the future enlargement on the power distribution in the EU”, *International Scientific Ph.D. and Post Docs Conference*, <http://www.konference.fbm.vutbr.cz/phd/en/papers-2010.html> (08.11.2012).
- TANNENBAUM, Peter (2004), *Excursions in Modern Mathematics*, Fifth Edition, Upper Saddle River, NJ : Pearson Education.